

Panium - Bilang Tatlo

Ang Pangitain at ang Takdang Panahon: Isang Propetikong Paralelo

Jeff Pippenger

2025-02-28

Ang talinghaga ng sampung dalaga ay nauulit, hanggang sa mismong titik, sa kasaysayan ng isandaang apatnapu't apat na libo. Inilalahad ng Habakuk kabanata dalawa ang diwa ng talinghaga kapag tinutukoy nito ang pangitaing nagsasalita sa wakas.

Ako'y tatayo sa aking bantayan, at maninindigan ako sa moog; at magbabantay upang makita ko kung ano ang kaniyang sasabihin sa akin, at kung ano ang aking isasagot kapag ako'y sinaway. At sinagot ako ng Panginoon at sinabi, Isulat mo ang pangitain, at gawin mong maliwanag sa mga tapyas, upang tumakbo ang bumabasa nito. Sapagkat ang pangitain ay ukol pa sa takdang panahon; sa wakas ito'y magsasalita at hindi magsisinungaling: bagaman nagluluwat, hintayin mo ito; sapagkat tiyak na darating, hindi magluluwat. Narito, ang kaniyang kaluluwa na nakapalalo ay hindi matuwid sa kaniya; ngunit ang matuwid ay mabubuhay sa pamamagitan ng kaniyang pananampalataya. Habakuk 2:1-4.

Tinutukoy din ng talatang ika-27 ng Daniel 11 ang "takdang panahon."

At ang mga puso ng dalawang haring ito ay nakatuon sa paggawa ng kasamaan, at magsasalita sila ng kabulaanan sa iisang dulang; ngunit hindi ito magtatagumpay, sapagkat ang wakas ay darating pa sa takdang panahon. Daniel 11:27.

Ang "pangitain" na itinatag ng Roma ay para sa "takdang panahon," at ang dalawang hari na ang layon ng kanilang puso ay gumawa ng kasamaan at magsalita ng kasinungalingan sa iisang dulang ay tumutukoy sa isang makahulung palatandaan na dumarating bago "magsalita" ang pangitain. Bago ang takdang panahon, ang dalawang hari ay nagsasalita ng "kasinungalingan," at kapag ang pangitain ay nagsalita sa takdang panahon, hindi ito nagsisinungaling. Ang takdang panahon ay ang batas ng Linggo sa Estados Unidos ng Amerika, at ang pagpupulong sa dulang ay nagmamarka sa pasimula ng isang makahulung panahon. Ang "pangitain" ay natutupad sa kasaysayan sa batas ng Linggo, ngunit ito ay naitatag bago ang batas ng Linggo. Ito ay maliwanag sapagkat ang mga tapat ay inatasang hintayin ang pangitain, at sila ay inatasang ipahayag ang pangitain. Hindi nila ito maipahahayag nang pauna sa katuparan ng pangitain kung ang pangitain ay hindi pa naitatag.

Si Jeremias ay kumakatawan sa mga "naghihintay" ng pangitain:

O Panginoon, nalalaman mo; alalahanin mo ako, at dalawin mo ako, at iganti mo ako sa aking mga mang-uusig; huwag mo akong kunin sa iyong pagtitimpi; alamin mong dahil sa iyo ako'y nagbata ng pag-alipusta. Nasumpungan ang iyong mga salita, at aking kinain ang mga yaon; at ang iyong salita ay naging kagalakan at kasayahan ng aking puso; sapagkat ako'y tinatawag sa iyong pangalan, O Panginoon Diyos ng mga hukbo. Hindi ako umupo sa kapulungan ng mga nangungutya, ni nagalak; ako'y umupong mag-isa dahil sa iyong kamay; sapagkat pinuspos mo ako ng poot. Bakit ang aking kirot ay walang patid, at ang aking sugat ay hindi magagamot,

na tumatangging gumaling? Lubusan ka bang magiging para sa akin gaya ng isang sinungaling, at gaya ng mga tubig na nagkukulang? Kaya't ganito ang sabi ng Panginoon, Kung ikaw ay manumbalik, muli kitang ibabalik, at ikaw ay tatayo sa aking harapan; at kung iyong ihihiwalay ang mahalaga mula sa hamak, ikaw ay magiging tulad ng aking bibig; pabayaang mong sila ang manumbalik sa iyo, datapuwa't huwag kang manumbalik sa kanila. At gagawin kitang sa bayang ito ay isang matibay na pader na tanso; at sila'y makikipaglaban sa iyo, ngunit hindi sila mananaig laban sa iyo; sapagkat ako'y kasama mo upang iligtas ka at upang sagipin ka, sabi ng Panginoon. At ililigtas kita mula sa kamay ng masama, at tutubusin kita mula sa kamay ng mabagsik. Jeremias 15:15-21.

Sa Estados Unidos, ang batas sa Linggo ang dako kung saan tinatatakan ang simbolo ng "pag-alala." Doon nagiging pangwakas na usapin ng pagsubok ang Araw ng Sabat na laging dapat alalahanin. Doon naaalala ang patutot ng Tiro, na nakalimutan. Doon inaalala ng Diyos ang mga kasalanan ng Babilonia at ginagawad Niya sa kanya ang dobleng kahatulan.

Ang palatandaan kung saan nagaganap ang "pagsasalita" ay ang batas ng Linggo sa Estados Unidos, sapagkat doon ang halimaw na mula sa lupa ay "nagsasalita" gaya ng dragon. Sa gayunding palatandaan, ang asno sa linyang propetiko ni Balaam ay "nagsasalita." Nang ipanganak si Juan Bautista, ang kaniyang ama, si Zacarias, na pinigilan ng Diyos na magsalita, ay "nagsasalita."

At nangyari, na sa ikawalong araw ay dumating sila upang tuliin ang sanggol; at tinawag nila siyang Zacarias, ayon sa pangalan ng kaniyang ama. Ngunit sumagot ang kaniyang ina at nagsabi, Hindi ganon; kundi tatawagin siyang Juan. At sinabi nila sa kaniya, Wala kahit isa sa iyong mga kamag-anak na tinatawag sa pangalang ito. At nagpasenyas sila sa kaniyang ama, kung ano ang ibig niyang itawag sa kaniya. At humingi siya ng isang tablita upang sulatan, at sumulat, na sinasabi, "Ang kaniyang pangalan ay Juan." At nanggilalas silang lahat. At pagdaka'y nabuksan ang kaniyang bibig, at nakalag ang kaniyang dila, at siya'y nagsalita at nagpuri sa Diyos. Lucas 1:59-64.

Sa Batas sa Linggo sa USA, ang sugat na nakamamatay ng Papado ay gumaling, at siya ay nagiging ikawalong kahariang kabilang sa pito, sa panahong ang USA, na ang pangulong si Donald Trump ay ang ikawalong pangulong kabilang sa pito. Sa gayunding panahon, ang isang daan at apatnapu't apat na libo ay itinataas bilang isang watawat. Ang isang daan at apatnapu't apat na libo ay ang ikawalong iglesya na kabilang sa pito. Sa Batas sa Linggo minarkahan ang bilang na walo, at sa ikawalong araw tinuli si John at nagsalita si Zacharias. Ang kahulugan ng Zacharias ay "naalala ng Diyos." Ang Batas sa Linggo ay ang huwad na kahalili ng tunay na Sabbath na dapat "alalahanin." Sa Batas sa Linggo ang patutot ng Tyre ay "naalala." Sa Batas sa Linggo "naaalala" ng Diyos ang mga kasalanan ng Babylon at dinodoble ang kaniyang kahatulan.

Si Jeremias ay kumakatawan sa mga nagdanas ng unang pagkabigo at naghihintay sa pangitaing nagluluwat. Kinakatawan niya ang mga tapat na nagiging bibig ng Diyos sa takdang panahon, kung kailan ang pangitain ay nagsasalita at hindi nagbubulaan. Bago magsalita ang pangitain sa takdang panahon, may dalawang haring nagsisinungaling sa isa't isa sa iisang dulang. Ang pangyayaring iyon ay nauuna sa batas ng Linggo, at kaya't nagaganap sa kasaysayan ng Panium gaya ng

inilalahad sa mga talatang labintatlo hanggang labinlima, na siya ring panahong ang "mga mandarambong ng bayan" ay itinatag ang "pangitain."

At sa mga panahong iyon, marami ang titindig laban sa hari sa timugan; gayon din, ang mga mandarambong mula sa iyong bayan ay magpapakataas upang itatag ang pangitain; ngunit sila'y mabubuwal. Daniel 11:14.

Ang mga "magnanakaw" ay ang Roma, at ang Roma sa mga huling araw ay ang Katolisismo. Itinatag ng Papa ang pangitain, at ginagawa niya ito sa panahong bago pa sumapit ang batas ng Linggo. Ginagawa niya ito sa pamamagitan ng pagmamamagitan sa labanan sa Panium, kung saan nanaig si Trump laban kay Putin. Ang labanan ay naganap noong 200 BC, sa gayunding taon na pumasok ang paganong Roma sa kasaysayang propetiko. Sinakop ni Pompey the Great ang Jerusalem noong 63 BC. Ang pangyayaring ito ay naganap sa panahon ng kanyang kampanya sa Silangan, nang siya'y namagitan sa isang digmaang sibil sa pagitan ng magkapatid na Hasmonean na sina Hyrcanus II at Aristobulus II. Pumanig si Pompey kay Hyrcanus II, kinubkob ang Jerusalem, at sa wakas ay sinakop ang lungsod matapos ang tatlong-buwang pagkubkob. Ito ang humudyat ng wakas ng kasarinlan ng Judea at ng simula ng pamamahala ng Roma sa rehiyon, na kalaunan ay magiging isang lalawigan sa ilalim ng pamamahalang Romano.

Bago ang batas ng Linggo, namamagitan ang Papa sa kasaysayang kaugnay ng labanan sa Panium. Pagpasok niya sa kasaysayang propetiko, itinatag ng kanyang paglitaw ang pangitain; ang pangitaing siyang "magsasalita" pa sa "takdang panahon" ng batas ng Linggo sa Estados Unidos. Ang "pangitain" na nag-antala ay ang nabigong prediksiyon na minarkahan ang pasimula ng panahon ng pag-antala sa talinghaga ng sampung dalaga. Minarkahan din nito ang pagdating ng ikalawang anghel sa tatlong anghel ng Pahayag labing-apat. Isang nabigong prediksiyon na nagpasimula ng isang panahon ng paghihintay, at isang paghihimok na "maghintay" sa katuparan nito, bagaman ito'y nag-antala.

Sa kasaysayang Millerita, nagtapos ang panahon ng paghihintay sa pagtitipon sa kampamento sa Exeter mula Agosto 12 hanggang 17, 1844. Isang kabiguan, na idinulot ng isang nabigong hula, ang nagpasimula ng isang panahon ng paghihintay na inilayon upang ganapin ang pagkahubog ng karakter sa dalawang uri ng mga dalaga, at sinundan ito ng pagpapaliwanag sa naunang nabigong hula. Ang pagpapaliwanag sa Exeter ay tinutukoy ang mga detalye na kaugnay ng pangitain kapag ito'y natupad. Ang gayunding mga katangian ay makikita sa Mateo kabanata labing-anim, nang dalhin ni Cristo ang Kaniyang mga alagad sa Cesarea Filipos. Mula sa puntong iyon, tuwirang tinuruan ni Cristo ang mga alagad tungkol sa mangyayari sa krus.

Mula sa panahong iyon ay sinimulang ipakita ni Jesus sa kaniyang mga alagad kung paanong kinakailangan niyang pumaroon sa Jerusalem, at magbata ng maraming bagay mula sa mga matatanda, sa mga punong saserdote, at sa mga eskriba, at siya'y patayin, at sa ikatlong araw ay muling mabuhay. Mateo 16:21.

Dapat tandaan na ang talatang binanggit ay nasa pagitan ng dalawang pangyayari: una, kinilala ni Jesus na si Pedro ay pinatnubayan ng Espiritu Santo sa kaniyang pagpapahayag na si Jesus ang Cristo, ang Anak ng Diyos na buhay; at ikalawa, nang sinimulan ni Cristo na ituro sa kanila ang

hinggil sa darating na krus, sinalungat ni Pedro ang mensahe at tinawag ni Cristo si Pedro na “Satanas.” Ang mensaheng inaalisan ng selyo kapag naitatag ang pangitain ay nagbubunga ng dalawang uri ng mga sumasamba, na kapwa kinakatawan ni Pedro.

Ang Caesarea Philippi ay Panium, at kapwa ay humahantong sa takdang panahon: ang krus sa linya ni Cristo; ang Oktubre 22, 1844 sa kasaysayan ng mga Millerita; at ang batas ng Linggo sa kasalukuyan. Ang Panium, Caesarea Philippi at ang Exeter camp meeting ay iisang propetikong palatandaan. Sa palatandaang ito itinatatag ang pangitain sa pamamagitan ng pagpapakilala ng Papa sa salaysay. Ang pagtatatag ng pangitain ay nauuna sa takdang panahon, sapagkat ang Caesarea Philippi ay nauna sa krus, ang Exeter camp meeting ay nauna sa Oktubre 22, 1844, at ang Panium noong 200 BK ay nauna sa pagsakop ni Pompeyo sa Jerusalem noong 63 BK. Bago sumapit ang batas ng Linggo sa Estados Unidos, ang Papa, na siyang patutot ng Tiro, ay hayagang papasok sa propetikong kasaysayan. Kapag ginawa niya ito, maitatag ang pangitain.

Ang pangitain ay naitatag sa ikatlong digmaang proxy ng kabanatang labing-isa. Ipinakikita ng unang digmaang proxy ang huling digmaang proxy, kaya ang huling digmaang proxy ay magtataglay ng gayunding mga katangiang propetiko gaya ng una. Ang hari sa timog, na kinakatawan sa pangalang Vladimir, na ang kahulugan ay “pinuno ng pamayanan,” ay nilipol sa pamamagitan ng isang alyansa sa pagitan ng papa at ng pangulo ng Estados Unidos ng Amerika. Ang huling papa ay magiging ikawalo na kabilang sa pito, sa katuparan ng Pahayag labimpito, at ang huling pangulo ay magiging ikawalo na kabilang sa pito, gayundin ang watawat ng isang daan at apatnapu’t apat na libo.

Ang ugnayan sa pagitan ng Papa at ng presidente sa pasimula ay isang “lihim na alyansa,” at ang alyansa ng ikawalo at panghuling presidente sa Papa ay magiging “lihim” din, sapagkat sa panahong ito ang patutot ng Tiro ay sa propesiya’y “nakalimutan.” Ang alyansa nina Reagan at Papa Juan Pablo II ay lihim, ngunit kasabay nito ang Papa ang naging pinakakilalang mukha sa buong daigdig. Ang “nakalimutan” hinggil sa patutot ng Tiro na nakikiapid sa lahat ng mga hari sa lupa ay isang natatanging katangian ng papasiya, na isinasama ang lahat ng kaniyang mga kasalanan sa iisang kategorya ng paghihimagsik. Ang katangiang iyon ay ang pag-aangkin ng Simbahang Katoliko ng “kawalan ng kamalian.” Dahil sa lubhang kahalagahan ng katotohanang ito, tatapusin ko ngayon ang artikulong ito sa isang kabanata mula kay Sister White. Ipagpapatuloy natin ang mga linyang ito sa susunod na artikulo, ngunit habang binabasa mo ang sumusunod na kabanata mula sa The Great Controversy, alalahanin na halos lahat ng kasapi ng gabinete ni Trump ay mga Romano Katoliko, na may halong Pentekostalismo at isang palagiang impluwensiya mula kay Franklin Graham na kamakailan ay nanawagan ng mga pampublikong panalangin para sa antikristo ng propesiya sa Biblia.

Nalalagay sa Panganib ang Kalayaan ng Budhi

Ang Romanismo ay higit na pinapaboran ngayon ng mga Protestante kaysa noong mga nakaraang taon. Sa mga bansang hindi nangingibabaw ang Katolisismo, at kung saan ang mga papista ay sumusunod sa isang mapagkasundong landas upang magkamit ng impluwensiya, dumarami ang pagkawalang-pakialam hinggil sa mga doktrinang nagbubukod sa mga

iglesyang repormado mula sa herarkiyang papal; lumalaganap ang palagay na, kung tutuusin, hindi naman tayo lubhang nagkakaiba sa mahahalagang punto gaya ng inakala, at na ang kaunting pagpapahinuhod sa ating panig ay maghahatid sa atin sa higit na mabuting pagkakaunawaan sa Roma. May panahong ang mga Protestante ay lubhang pinahahalagahan ang kalayaan ng budhi na nakamit sa lubhang mahal na kabayaran. Tinuruan nila ang kanilang mga anak na kasuklaman ang papismo at pinanindigan nila na ang pagsisikap na magkaroon ng pagkakaisa sa Roma ay kawalang-katapatan sa Diyos. Ngunit kay layo ngayon ng kaibhan ng mga damdaming ipinahahayag!

Ipinahahayag ng mga tagapagtanggol ng papado na siniraan ang simbahan, at ang daigdig ng mga Protestante ay may hilig na tanggapin ang pahayag. Marami ang iginigiit na hindi makatarungang hatulan ang simbahan ng kasalukuyan batay sa mga karumal-dumal at mga kahangalan na tumatak sa kaniyang pamamayani sa mga siglo ng kamangmangan at kadiliman. Ipinagdadahilan nila ang kaniyang kakila-kilabot na kalupitan bilang bunga ng pagkabarbaro ng kapanahunan at iginigiit na ang impluwensiya ng makabagong sibilisasyon ay nagbago ng kaniyang mga saloobin.

Nalilimutan na ba ng mga taong ito ang pag-angkin ng kawalang-kamalian na ipinahayag sa loob ng walong daang taon ng palalong kapangyarihang ito? Malayong ito'y tinalikdan; sa halip, ang pag-angking ito ay pinagtibay noong ika-labing-siyam na siglo nang may higit na katiyakan kaysa kailanman. Yamang iginigiit ng Roma na ang "simbahan kailanma'y hindi nagkamali; ni kailanman, ayon sa Kasulatan, ay magkakamali" (John L. von Mosheim, Institutes of Ecclesiastical History, aklat 3, siglo II, bahagi 2, kabanata 2, seksiyon 9, tala 17), paano niya tatalikdan ang mga simulain na nagtadhana ng kaniyang landas sa mga nagdaang panahon?

Ang simbhang papal ay hinding-hindi isusuko ang pag-aangkin niya sa pagka-di-nagkakamali. Lahat ng ginawa niya sa pag-uusig sa mga tumatanggi sa mga dogma niya ay itinuturing niyang tama; at hindi ba niya uulitin ang gayunding mga gawa, kung ipagkaloob ang pagkakataon? Alisin ang mga pagpigil na ipinapataw ngayon ng mga pamahalaang sekular at ibalik ang Roma sa dati nitong kapangyarihan, at agad-agad na magkakaroon ng muling pagsibol ng kanyang paniniil at pag-uusig.

Isang kilalang manunulat ang ganito ang pahayag hinggil sa saloobin ng herarkiyang papal ukol sa kalayaan ng budhi, at hinggil sa mga panganib na lalo't higit na nagbabanta sa Estados Unidos bunga ng pagtatagumpay ng kaniyang patakaran: 'Marami ang may hilig na ipalagay na ang anumang pangamba sa Katolisismong Romano sa Estados Unidos ay bunga ng pagkakitid ng isip o pagkamusmos. Wala silang nakikitang anumang nasa katangian at saloobin ng Romanismo na salungat sa ating mga institusyong malaya, ni wala silang nakikitang anumang nakababadya ng panganib sa paglago nito. Kaya, ihambing muna natin ang ilan sa mga saligang prinsipyo ng ating pamahalaan sa mga saligang prinsipyo ng Simbahang Katolika.'

Tinitiyak ng Saligang-Batas ng Estados Unidos ang kalayaan ng budhi. Walang anumang higit na mahalaga o higit na saligan. Si Papa Pio IX, sa kaniyang Liham Ensiklikal noong Agosto 15, 1854, ay nagsabi: "Ang mga walang-saysay at maling doktrina, o mga hibang na pagbubulalas, sa pagtatanggol sa kalayaan ng budhi ay isang pinakanakasalat na

kamalian—isang salot, higit sa alinmang iba, na pinakakatakutan sa isang estado." Ang gayunding papa, sa kaniyang Liham Ensiklikal noong Disyembre 8, 1864, ay isinumpa ng anatema ang "mga nagtataguyod ng kalayaan ng budhi at ng pagsambang panrelihiyon," gayundin ang "lahat ng naninindigang ang simbahan ay hindi maaaring gumamit ng puwersa."

"Ang tiyak na tono ng Roma sa Estados Unidos ay hindi nagpapahiwatig ng pagbabago ng kalooban. Siya'y mapagparaya kung saan siya'y walang kapangyarihan. Ayon kay Obispo O'Connor: 'Ang kalayaan sa relihiyon ay tinitii lamang hanggang sa maipatupad ang kabaligtaran nang walang panganib sa daigdig na Katoliko.'... Minsang sinabi ng Arsobispo ng St. Louis: 'Ang heresyang kawalan ng pananampalataya ay mga krimen; at sa mga bansang Kristiyano, gaya ng Italya at Espanya, halimbawa, kung saan ang lahat ng tao ay Katoliko, at kung saan ang relihiyong Katoliko ay mahalagang bahagi ng batas ng lupain, sila'y pinarurusahan gaya ng iba pang mga krimen.'..."

"Bawat kardinal, arsobispo, at obispo sa Simbahang Katolika ay sumusumpa ng katapatan sa Papa, na kinapapalooban ng mga sumusunod na salita: 'Ang mga erehe, mga iskismatiko, at mga rebelde laban sa nasabing aming panginoon (ang Papa), o sa kaniyang nabanggit na mga kahalili, ay aking uusigin at sasalungatin sa aking buong makakaya.'-Josiah Strong, Our Country, kabanata 5, mga talata 2-4."

Totoo na may mga tunay na Kristiyano sa komunyong Simbahang Romano Katolika. Libo-libo sa simbahang iyon ang naglilingkod sa Diyos ayon sa pinakamainam na liwanag na taglay nila. Hindi sila pinahihintulutang makalapit sa Kanyang Salita, kaya't hindi nila nababatid ang katotohanan. Hindi pa nila nakita ang pagkakaiba sa pagitan ng buhay na paglilingkod na nagmumula sa puso at ng paulit-ulit na pagsasagawa ng pawang mga anyo at seremonya. Tinitingnan ng Diyos nang may mahabaging pagtingin ang mga kaluluwang ito, yamang nasanay sila sa isang pananampalatayang mapanlinlang at hindi nakapagbibigay-kasiyahan. Pahihintulutan Niya na ang mga sinag ng liwanag ay tumagos sa masinsing kadilimang nakapaligid sa kanila. Ihahayag Niya sa kanila ang katotohanan, gaya ng ito'y nasa kay Jesus, at marami pa ang maninindigan sa panig ng Kanyang bayan.

Ngunit ang Romanismo, bilang isang sistema, ay hindi ngayon higit na kaayon ng ebanghelyo ni Cristo kaysa noong alinmang naunang kapanahunan sa kaniyang kasaysayan. Ang mga iglesyang Protestante ay nasa malaking kadiliman, kung hindi ay nababatid sana nila ang mga tanda ng panahon. Malawak ang saklaw ng mga panukala at mga paraan ng pagkilos ng Simbahang Romano. Ginagamit niya ang bawat kaparaanan upang palawakin ang kaniyang impluwensiya at dagdagan ang kaniyang kapangyarihan, bilang paghahanda sa isang mabangis at mapagpasiyang pakikipagbaka upang mabawi ang pamamahala sa sanlibutan, muling maitaguyod ang pag-uusig, at pawiin ang lahat ng nagawa ng Protestantismo. Ang Katolisismo ay umuusad sa bawat panig. Masdan ang dumaraming bilang ng kaniyang mga simbahan at kapilya sa mga bansang Protestante. Tingnan ang kasikatan ng kaniyang mga kolehiyo at mga seminaryo sa Amerika, na malawakan pang tinatangkilik ng mga Protestante. Tingnan ang paglago ng ritualismo sa Inglatera at ang madalas na paglilipat sa panig ng mga Katoliko. Ang mga bagay na ito ay dapat pukawin ang pagkabahala ng lahat ng nagpapahalaga sa mga dalisay na simulain ng ebanghelyo.

Pinakialaman at tinangkilik ng mga Protestante ang papismo; gumawa sila ng mga kompromiso at mga pagpapahinuhod na ikinagugulat pa nga ng mismong mga papista kapag nasasaksihan nila at hindi nila maunawaan. Ipinipikit ng mga tao ang kanilang mga mata sa tunay na katangian ng Romanismo at sa mga panganib na dapat ipangamba buhat sa kaniyang kataas-taasang pamamayani. Kailangang pukawin ang bayan upang salungatin ang mga pagsulong ng kaaway na ito na pinakanakapanganib sa kalayaang sibil at panrelihiyon.

Iniisip ng marami sa mga Protestante na ang relihiyong Katoliko ay hindi kaakit-akit at na ang pagsamba nito ay isang nakakabagot at walang saysay na paulit-ulit na seremonya. Dito sila nagkakamali. Bagaman ang Romanismo ay nakasalig sa pandaraya, hindi ito isang magaspang at salat sa kasiningang panlilinlang. Ang serbisyong panrelihiyon ng Igleseang Romano ay isang lubhang nakaaantig na seremonyal. Ang karangyang pagtatanghal nito at ang mga maringal at mapitagang ritwal nito ay bumibighani sa mga pandama ng mga tao at pinatatahimik ang tinig ng katuwiran at ng budhi. Nahahalina ang paningin. Ang mga maringal na simbahan, mga maringal na prusisyon, ginintuang mga altar, mga dambanang napapalamutian ng hiyas, piling mga pinta, at mga eskulturang napakainam ay umaakit sa pag-ibig sa kagandahan. Nabibihag din ang pandinig. Walang kapantay ang musika. Ang mayayamang himig ng organong malalim ang tinig, na naghahalo sa himig ng maraming tinig habang umaalingawngaw sa matatayog na simboryo at sa mga pasilyong may haligi ng kaniyang mga maringal na katedral, ay hindi maiiwasang mag-ukit sa isipan ng pagkamangha at paggalang.

Ang panlabas na kaningningan, karangyaan, at seremonya, na pawang pag-uyam lamang sa mga pananabik ng kaluluwang may sakit dahil sa kasalanan, ay katibayan ng panloob na kabulukan. Ang relihiyon ni Cristo ay hindi nangangailangan ng gayong mga pang-akit upang ipakilalang kapuri-puri. Sa liwanag na nagliliwanag mula sa krus, ang tunay na Kristiyanismo ay lumilitaw na gayong kadalisay at kaibig-ibig anupa't walang panlabas na palamuti ang makadadagdag sa tunay nitong halaga. Ito ang kagandahan ng kabanalan, ang maamo at tahimik na espiritu, na mahalaga sa Diyos.

Ang kakinangan ng estilo ay hindi kinakailangang maging isang palatandaan ng dalisay at matayog na pag-iisip. Ang matatayog na kaisipan hinggil sa sining, ang maselang kapinuhan ng panlasa, ay madalas na umiiral sa mga isipan na makamundo at makalaman. Ang mga ito ay kadalasang ginagamit ni Satanas upang akayin ang mga tao na limutin ang mga pangangailangan ng kaluluwa, upang mawaglit sa kanilang paningin ang hinaharap, ang walang-kamatayang buhay, upang tumalikod sa kanilang walang-hanggang Tagapagtulong, at upang mamuhay para sa sanlibutang ito lamang.

Isang relihiyong nakatuon sa panlabas ay kaakit-akit sa pusong hindi pa nababago. Ang karangyaan at mga seremonya ng pagsambang Katoliko ay may mapang-akit, nakabibighaning kapangyarihan, na sa pamamagitan nito ay marami ang nadadaya; at dumarating sila sa pagtingin sa Simbahang Romano bilang mismong pintuan ng langit. Walang iba kundi yaong matatag na itinuntong ang kanilang mga paa sa saligan ng katotohanan, at yaong ang mga puso ay binago ng Espiritu ng Diyos, ang hindi nadaraig ng kanyang impluwensiya. Libu-libo na walang karanasang pagkakilala kay Cristo ay aakayin upang tanggapin ang mga anyo ng

kabanaan na walang kapangyarihan. Ang gayong relihiyon ang siyang hinahangad ng karamihan.

Ang pag-aangkin ng simbahan sa karapatang magpatawad ay nag-uudyok sa Romanista na maramdamang may kalayaan siyang magkasala; at ang ordenansa ng pagkukumpisal, na kung wala nito ay hindi niya ipinagkakaloob ang kapatawaran, ay may hilig ding magbigay ng pahintulot sa kasamaan. Ang sinumang lumuluhod sa harap ng taong nahulog sa kasalanan, at sa pagkukumpisal ay inilalahad ang mga lihim na pag-iisip at mga haka ng kanyang puso, ay ibinababa ang kanyang pagkatao at hinahamak ang bawat marangal na udyok ng kanyang kaluluwa. Sa pagbubunyag ng mga kasalanan ng kanyang buhay sa isang pari—isang nagkakamali, makasalanang mortal, at madalas pang nalulugmok sa alak at kahalayan—ang kanyang pamantayan ng pagkatao ay ibinababa, at dahil dito siya’y nadurumihan. Ang kanyang pag-iisip tungkol sa Diyos ay ibinababa sa wangis ng sangkatauhang nahulog sa kasalanan, sapagkat ang pari ay nakatindig bilang kinatawan ng Diyos. Ang nakabababang-dangal na pagkukumpisal na ito ng tao sa kapwa tao ang lihim na bukal na mula roon ay dumaloy ang marami sa mga kasamaan na dinudumihan ang sanlibutan at naghahanda sa sanlibutan para sa huling paglipol. Gayunman, sa umiibig sa pagpapalayaw sa sarili, higit na kasiya-siya ang magkumpisal sa kapwa mortal kaysa buksan ang kaluluwa sa Diyos. Higit na katanggap-tanggap sa likas ng tao ang gumawa ng penitensiya kaysa talikdan ang kasalanan; mas madali ang pahirapan ang laman sa pamamagitan ng kayong sako, mga kulitis, at mga tanikalang nakasakit kaysa ipako sa krus ang mga pita ng laman. Mabigat ang pamatok na handang pasanin ng makalaman na puso sa halip na yumukod sa pamatok ni Cristo.

May kapansin-pansing pagkakahawig sa pagitan ng Iglesia ng Roma at ng Iglesia ng mga Hudyo noong panahon ng unang pagparito ni Cristo. Samantalang lihim na niyuyurakan ng mga Hudyo ang bawat simulain ng kautusan ng Diyos, sa panlabas ay mahigpit naman sila sa pagtupad sa mga utos nito, at lalo pa nilang pinabibigatan ang kautusan sa pamamagitan ng mga pagpapataw at mga tradisyon na ginagawang mapanghirap at mabigat na pasanin ang pagsunod. Kung paanong inaangkin ng mga Hudyo na iginagalang nila ang kautusan, gayon din inaangkin ng mga Romanista na iginagalang nila ang krus. Itinataas nila ang sagisag ng mga pagdurusa ni Cristo, ngunit sa kanilang pamumuhay ay itinatatwa nila Siya na kinakatawan nito.

Ang mga Papista ay naglalagay ng mga krus sa kanilang mga simbahan, sa kanilang mga altar, at sa kanilang mga kasuotan. Saanman ay nakikita ang sagisag ng krus. Saanman ito’y pinarangalan at dinarakila sa panlabas. Ngunit ang mga katuruan ni Cristo ay nalilibing sa ilalim ng bunton ng mga walang saysay na tradisyon, mga maling pagpapakahulugan, at mahihigpit na mga kahingian. Ang mga salita ng Tagapagligtas hinggil sa mga mapanatikong Judio ay lalong tumatama, na may higit na bigat, sa mga pinuno ng Simbahang Romano Katolika: “Nagbibigkis sila ng mabibigat na pasan, mahirap dalhin, at inilalagay sa mga balikat ng mga tao; datapwa’t sila man ay ayaw galawin ang mga iyon kahit sa isa man sa kanilang mga daliri.” Mateo 23:4. Ang mga kaluluwang may budhing tapat ay pinananatili sa walang humpay na sindak, sa takot sa poot ng isang Diyos na nasaktan, samantalang marami sa mga dignitaryo ng simbahan ay namumuhay sa karangyaan at kalayawan ng laman.

Ang pagsamba sa mga larawan at sa mga relikyo, ang pagtawag sa mga banal, at ang pagdakila sa Papa ay mga lalang ni Satanas upang ilihis ang isipan ng mga tao palayo sa Diyos at sa Kanyang Anak. Upang maisakatuparan ang kanilang pagkapahamak, pinagsisikapang niyang ilayo ang kanilang pansin mula sa Kanya na tanging sa pamamagitan Niya lamang nila matatagpuan ang kaligtasan. Itutuon niya ang kanilang pansin sa anumang bagay na maaaring ipalit sa Isa na nagsabi: “Magsiparito sa Akin, kayong lahat na nagpapagal at nabibigatan sa pasanin, at bibigyan Ko kayo ng kapahingahan.” Mateo 11:28.

Walang humpay ang pagsisikap ni Satanas na baluktutin ang katangian ng Diyos, ang likas ng kasalanan, at ang mga tunay na isyung nakataya sa dakilang tunggalian. Ang kaniyang mapanlinlang na pangangatwiran ay nagpapahina sa pananagutan sa banal na kautusan at nagbibigay sa mga tao ng lisensiya upang magkasala. Kasabay nito, ipinatanim niya sa kanila ang maling mga pagkaunawa tungkol sa Diyos, kaya’t Siya’y kanilang tinitingnan nang may takot at poot sa halip na may pag-ibig. Ang kalupitang likas sa kaniyang sariling pagkatao ay iniuugnay sa Lumikha; ito’y isinasakatawan sa mga sistema ng relihiyon at inihahayag sa mga anyo ng pagsamba. Sa gayo’y nabubulagan ang mga isipan ng mga tao, at ginagawa ni Satanas silang kaniyang mga ahente sa pakikidigma laban sa Diyos. Sa pamamagitan ng baluktot na mga pagkaunawa sa mga banal na katangian ng Diyos, ang mga bansang pagano ay inakay na maniwalang kailangan ang mga hain ng tao upang matamo ang paglingap ng Diyos; at kakila-kilabot na mga kalupitan ang naisagawa sa ilalim ng iba’t ibang anyo ng idolatriya.

Ang Simbahang Romano Katolika, na pinag-iisa ang mga anyo ng paganismo at Kristiyanismo, at, gaya ng paganismo, maling inilalarawan ang katangian ng Diyos, ay bumaling sa mga gawi na hindi rin nagkulang sa kalupitan at kasuklam-suklam. Sa kapanahunan ng paghahari ng Roma ay may mga kagamitang pangpahirap upang pilitin ang pagsang-ayon sa kaniyang mga doktrina. Mayroon ang pagsunog sa tulos para sa mga hindi magpapasakop sa kaniyang mga pag-aangkin. Nagkaroon ng mga malawakang pagpaslang sa sukat na hindi kailanman malalaman hanggang sa ito’y ihayag sa paghuhukom. Ang mga mataas na pinuno ng simbahan, sa ilalim ni Satanas na kanilang panginoon, ay nagsaliksik upang mag-imbento ng mga paraan na magdudulot ng pinakamatinding maaaring pahirap nang hindi tinatapos ang buhay ng biktima. Sa maraming pagkakataon ang impiyernal na prosesong ito ay inulit hanggang sa sukdulang hangganan ng pagtitiis ng tao, hanggang sa sumuko ang kalikasan sa pakikibaka, at ang nagdurusa’y malugod na tinanggap ang kamatayan bilang isang matamis na paglaya.

Gayon ang naging kapalaran ng mga kaaway ng Roma. Para naman sa kaniyang mga kaanib, ipinataw niya ang disiplina ng hagupit, ng matinding pagpapagutom, ng mga pagpapakasakit sa katawan sa lahat ng maiisip na anyong nakadudurog-loob. Upang matiyak ang kaluguran ng Langit, nilabag ng mga penitente ang mga kautusan ng Diyos sa pamamagitan ng paglabag sa mga batas ng kalikasan. Tinuruan silang putulin ang mga buklod na itinatag Niya upang pagpalain at pasayahin ang panlupang pamamalagi ng tao. Sa libingan ng simbahan ay nakahimlay ang milyun-milyong biktima na ginugol ang kanilang buhay sa mga walang-saysay na pagsisikap na supilin ang kanilang likas na pag-irog, na pigilin—bilang nakasasakit sa Diyos—ang bawat kaisipan at damdamin ng pakikiramay sa kanilang kapuwa nilalang.

Kung ninanais nating maunawaan ang sadyang kalupitan ni Satanas, na nahayag sa loob ng daan-daang taon, hindi sa mga kailanma'y hindi nakarinig tungkol sa Diyos, kundi sa puso mismo at sa buong saklaw ng Kristiyanidad, kailangan lamang nating tingnan ang kasaysayan ng Romanismo. Sa pamamagitan ng dambuhalang sistemang ito ng panlilinlang, natutupad ng prinsipeng kasamaan ang kanyang layuning magdala ng kawalang-dangal sa Diyos at ng kapighatian sa tao. At habang nakikita natin kung paano siya nagtatagumpay na magbalatkayo at maisakatuparan ang kanyang gawain sa pamamagitan ng mga pinuno ng iglesia, lalo nating mauunawaan kung bakit gayon kalaki ang kanyang pagkamuhi sa Bibliya. Kapag binasa ang Aklat na iyon, mahahayag ang awa at pag-ibig ng Diyos; makikitang hindi Niya ipinapasan sa mga tao ang alinman sa mga mabibigat na pasanang ito. Ang lahat ng Kanyang hinihingi ay pusong bagbag at durog ang loob, isang mapagpakumbaba at masunuring espiritu.

Hindi nagbigay si Cristo, sa Kaniyang buhay, ng halimbawa para ang mga lalaki at babae ay magkulong sa mga monasteryo upang maihanda ang sarili para sa langit. Hindi Niya kailanman itinuro na ang pag-ibig at pagdamay ay dapat supilin. Ang puso ng Tagapagligtas ay umapaw sa pag-ibig. Habang lalong lumalapit ang tao sa moral na kasakdalan, lalo ring tumatalas ang kaniyang sensibilidad, higit na lumililaw ang kaniyang pagkabatid sa kasalanan, at lalong lumalalim ang kaniyang pagdamay sa mga napipighati. Inaangkin ng Papa na siya ang vikaryo ni Cristo; ngunit paano maihahambing ang kaniyang pagkatao sa pagkatao ng ating Tagapagligtas? May nalaman ba kailanman na si Cristo ay humatol na ibilanggo ang mga tao o isailalim sila sa pahirapang "rack" sapagkat hindi Siya binigyang parangal bilang Hari ng langit? Nadinig ba kailanman ang Kaniyang tinig na humahatol ng kamatayan sa mga hindi tumanggap sa Kaniya? Nang Siya'y hindi tanggapin ng mga tao sa isang nayon ng mga Samaritano, napuspos ng poot ang apostol Juan at nagtanong: "Panginoon, ibig Mo ba na kami'y mag-utos na bumaba ang apoy mula sa langit, at tupukin sila, gaya ng ginawa ni Elias?" Tinunghan ni Jesus ang Kaniyang alagad na may awa, at sinaway ang kaniyang marahas na diwa, na sinasabi: "Ang Anak ng tao ay hindi naparito upang wasakin ang buhay ng mga tao, kundi upang iligtas sila." Lucas 9:54, 56. Gaano kaiba sa diwang nahayag ni Cristo ang diwa ng Kaniyang inaangking vikaryo.

Ngayon, iniharap ng Simbahan ng Roma sa sanlibutan ang isang kaayaayang anyo, tinatakpan sa pamamagitan ng mga pagdadahilan ang kaniyang talaan ng nakapanghihilakbot na mga kalupitan. Binihisan niya ang sarili ng mga kasuutang kawangis ni Kristo; ngunit hindi siya nagbago. Bawat simulain ng Kapapahan na umiiral sa mga nagdaang panahon ay umiiral pa rin ngayon. Ang mga doktrinang inimbento sa pinakamadilim na mga kapanahunan ay patuloy na pinanghahawakan. Huwag magpalinlang ang sinuman. Ang Kapapahan na ngayo'y handang-handa nang parangalan ng mga Protestante ay siya ring naghari sa sanlibutan noong mga araw ng Repormasyon, nang ang mga tao ng Diyos ay tumindig, sa panganib ng kanilang mga buhay, upang ilantad ang kaniyang kasamaan. Taglay pa rin niya ang gayunding kapalaluan at mapangahas na pag-aangkin na nagpakapanginoon sa mga hari at mga prinsipeng, at inangkin ang mga prerogativa ng Diyos. Ang kaniyang diwa ay hindi man lamang nabawasan sa kalupitan at despotismo ngayon kaysa noong niyurakan niya ang kalayaan ng tao at pinaslang ang mga banal ng Kataas-taasan.

Ang Papado ay yaon mismong ipinahayag ng propesiya na siya'y magiging—ang apostasya ng mga huling panahon. 2 Tesalonica 2:3, 4. Bahagi ng kaniyang patakaran ang akuin ang katauhang pinakamabisa upang maisakatuparan ang kaniyang layunin; ngunit sa ilalim ng pabagu-bagong anyo ng kamelyon ay ikinukubli niya ang di-nagbabagong kamandag ng ahas. “Hindi dapat panatilihin ang katapatan sa mga erehe, ni sa mga pinaghihinalaan ng erehiya” (Lenfant, tomo 1, pahina 516), aniya. Dapat ba ngayong kilalaning bahagi ng Simbahan ni Cristo ang kapangyarihang ito, na ang tala sa loob ng sanlibong taon ay nakasulat sa dugo ng mga banal?

Hindi walang batayan ang pahayag na inihayag sa mga bansang Protestante na ang Katolisismo ay hindi na kasing-lawak ang pagkakaiba nito sa Protestantismo gaya noong mga nakaraang panahon. Nagkaroon ng pagbabago; ngunit hindi sa Papado ang pagbabagong iyon. Tunay nga, ang Katolisismo ay kahawig ng malaking bahagi ng Protestantismong umiiral ngayon, sapagkat ang Protestantismo ay lubhang nagdehenera mula pa noong mga araw ng mga Repormador.

Yamang ang mga iglesyang Protestante ay naghahangad ng kagandahang-loob ng sanlibutan, binulag ng huwad na pagkakawanggawa ang kanilang mga mata. Wala silang nakikita kundi ang pagiging tama ng pag-aakalang mabuti ang lahat ng masama; at bilang di-maiiwasang bunga, sa wakas ay ipalalagay nilang masama ang lahat ng mabuti. Sa halip na manindigang ipagtanggol ang pananampalatayang minsang ipinagkaloob sa mga banal, ngayo'y waring humihingi sila ng paumanhin sa Roma dahil sa kanilang di-mapagkawangawang palagay tungkol sa kaniya, nagsusumamo ng kapatawaran para sa kanilang panatismo.

Isang malaking hanay, maging sa mga hindi pumapabor sa Romanismo, ay halos hindi nakadarama ng panganib mula sa kapangyarihan at impluwensiya nito. Marami ang iginigiit na ang intelektuwal at moral na kadilimang namayani noong Gitnang Panahon ang nagbigay-daan sa paglaganap ng mga dogma, pamahiin, at pang-aapi nito, at na ang higit na katalinuhan ng makabagong panahon, ang pangkalahatang paglaganap ng kaalaman, at ang dumaraming kaluwagan sa mga usaping panrelihiyon ay humahadlang sa muling pagsibol ng di-pagpaparaya at paniniil. Ang mismong pag-aakala na iiral ang gayong kalagayan sa naliwanagang kapanahunang ito ay kinukutya. Totoo na isang dakilang liwanag, pangkaisipan, moral, at panrelihiyon, ang nagliliwanag sa salinlahing ito. Sa mga bukas na pahina ng Banal na Salita ng Diyos, naibuhos sa sanlibutan ang liwanag mula sa langit. Ngunit dapat alalahanin na kung gaano kalaki ang ipinagkaloob na liwanag, gayon kalaki ang kadiliman ng mga nagpapalihis at tumatanggi rito.

Ang mapanalangin pag-aaral ng Bibliya ay magpapakita sa mga Protestante ng tunay na katangian ng kapapahan at magbubunsod sa kanila na kasuklaman at iwasan ito; ngunit marami ang lubhang matalino sa sariling pag-aakala, anupa't hindi nila nadarama ang pangangailangan na mapagpakumbabang hanapin ang Diyos upang sila'y patnubayan sa katotohanan. Bagaman ipinagmamalaki nila ang kanilang kaliwanagan, sila'y mangmang kapwa sa Banal na Kasulatan at sa kapangyarihan ng Diyos. Kailangan nilang magkaroon ng ilang paraan upang patahimikin ang kanilang budhi, at hinahanap nila ang yaong pinakahindi-espirituwal at pinakamalayo sa pagpapakumbaba. Ang nais nila ay isang paraan ng paglimot sa Diyos na

ipagpapalagay na isang paraan ng pag-alaala sa Kanya. Ang kapapahan ay lubhang angkop upang tugunan ang mga hangarin ng lahat ng mga ito. Ito ay inihanda para sa dalawang uri ng sangkatauhan, na yumayakap sa halos buong daigdig—yaong ibig maligtas sa pamamagitan ng kanilang sariling mga merito, at yaong ibig maligtas habang nananatili sa kanilang mga kasalanan. Narito ang lihim ng kapangyarihan nito.

Napatunayan na ang isang kapanahunan ng dakilang kadiliman ng kaisipan ay kanais-nais sa pagtatagumpay ng kapapahan. Ipakikitang ang isang kapanahunan ng dakilang liwanag ng kaisipan ay kasing-kanais-nais din para sa pagtatagumpay nito. Noong mga nakaraang kapanahunan, nang ang mga tao ay walang salita ng Diyos at walang kaalaman sa katotohanan, nakapiring ang kanilang mga mata, at libo-libo ang nasilo, hindi nakikita ang nilatag na lambat para sa kanilang mga paa. Sa salinlahing ito, marami ang nasisilaw ang mga mata sa ningning ng mga haka-hakang pantao, 'agham na maling tinatawag na agham,' hindi nila namamasdan ang lambat, at pinapasukan nila ito nang kasindali na para bang may piring sa kanilang mga mata. Itinakda ng Diyos na ang mga kapangyarihang pangkaisipan ng tao ay ituring na kaloob mula sa kanyang Maylalang at gamitin sa paglilingkod sa katotohanan at katuwiran; ngunit kapag kinikimkim ang kapalaluan at ambisyon, at itinataas ng mga tao ang sarili nilang mga teorya higit sa salita ng Diyos, ang talino ay makapagdudulot ng higit na pinsala kaysa kamangmangan. Kaya ang huwad na agham ng kasalukuyang panahon, na sumisira sa pananampalataya sa Bibliya, ay magpapatunay na kasingtagumpay sa paghahanda ng daan para sa pagtanggap sa kapapahan, na may mga kaaya-aya nitong anyo, gaya ng naging bisa ng pagkakait ng kaalaman sa pagbubukas ng daan para sa pagpapadakila nito noong Madilim na Panahon.

Sa mga kilusang kasalukuyang nagaganap sa Estados Unidos upang matiyak ang pagtangkilik ng estado sa mga institusyon at kaugalian ng iglesya, ang mga Protestante ay sumusunod sa yapak ng mga papista. Higit pa rito, binubuksan nila ang pinto upang muling mabawi ng kapapahan sa Protestanteng Amerika ang pangigingabaw na nawala nito sa Lumang Daigdig. At ang lalong nagbibigay-kahalagahan sa kilusang ito ay ang katotohanang ang pangunahing layunin ay ang pagpapatupad ng pagpangingilin ng Linggo—isang kaugalian na nagmula sa Roma, at inaangkin nito bilang tanda ng kaniyang awtoridad. Ito ang diwa ng kapapahan—ang diwa ng pagkakaayon sa makamundong mga kaugalian, ang pagpaparangal sa mga tradisyong makatao higit sa mga utos ng Diyos—na tumatagos sa mga iglesyang Protestante at umaakay sa kanila upang gawin ang gayunding gawaing pagpapadakila sa Linggo na ginawa na ng kapapahan bago pa sila.

Kung ibig ng mambabasa na maunawaan ang mga kasangkapang gagamitin sa nalalapit na tunggalian, kailangan lamang niyang sundan ang kasaysayan ng mga paraang ginamit ng Roma noong mga nagdaang kapanahunan para sa gayunding layunin. Kung ibig niyang malaman kung paano pakikitunguhan ng nagkakaisang mga Papista at mga Protestante ang mga tumataggi sa kanilang mga dogma, masdan niya ang diwang ipinamalas ng Roma patungkol sa Sabat at sa mga tagapagtanggol nito.

Ang mga maharlikang edikto, mga pangkalahatang konsilyo, at mga ordinansa ng simbahan na sinuportahan ng kapangyarihang sibil ang siyang naging mga hakbang na nagbigay-daan

upang ang paganong kapistahan ay magtamo ng marangal na katayuan sa daigdig ng Kristiyanidad. Ang unang pampublikong hakbang na nagpapatupad ng pagpangingilin ng Linggo ay ang batas na ipinagtibay ni Constantino (A.D. 321). Inatasan ng ediktong ito ang mga taga-bayan na magpahinga sa "ang kagalang-galang na araw ng Araw," ngunit pinahintulutan ang mga taga-kanayunan na ipagpatuloy ang kanilang mga gawaing pang-agrikultura. Bagaman sa esensiya'y isang paganong batas, ipinatupad ito ng emperador matapos ang kaniyang sa ngalan lamang na pagtanggap sa Kristiyanismo.

Yamang ang kautusang-hari ay hindi napatunayang sapat na kahalili sa banal na kapamahalaan, si Eusebius, isang obispo na naghanap ng pabor ng mga prinsipal at natatanging kaibigan at tagapagpuri ni Constantine, ay nagtaguyod ng pag-aangkin na inilipat ni Cristo ang Sabat sa Linggo. Wala ni isang patotoo mula sa Banal na Kasulatan ang iniharap bilang patunay ng bagong doktrina. Si Eusebius mismo, nang hindi namamalayan, ay kumikilala sa kabulaanan nito at itinuturo ang mga tunay na may-akda ng pagbabago. "Lahat ng bagay," aniya, "anumang tungkuling nararapat gawin sa Sabat, ang mga ito ay inilipat namin sa Araw ng Panginooon." -Robert Cox, *Sabbath Laws and Sabbath Duties*, pahina 538. Subalit ang pangangatwiran para sa Linggo, bagaman walang batayan, ay nagpalakas-loob sa mga tao upang yurakan ang Sabat ng Panginooon. Tinanggap ng lahat ng nagnanais na parangalan ng sanlibutan ang tanyag na kapistahan.

Habang lalong tumitibay ang pagkakatatag ng kapapahan, nagpatuloy ang gawain ng pagdakila sa Linggo. Sa ilang panahon, ang mga tao ay patuloy na nagsasagawa ng gawaing pang-agrikultura kapag hindi dumadalo sa simbahan, at ang ikapitong araw ay itinuring pa ring Sabat. Ngunit unti-unti'y naipinatupad ang isang pagbabago. Ang mga nasa banal na katungkulan ay pinagbawalang maghatol sa anumang usaping sibil tuwing Linggo. Di-kalaunan, iniutos sa lahat ng tao, anuman ang kanilang antas, na tumigil sa karaniwang paggawa, sa kaparusahan ng multa para sa mga malalaya at haguipit para sa mga lingkod. Paglaon, ipinag-utos na ang mga mayayaman ay parurusahan sa pamamagitan ng pagkawala ng kalahati ng kanilang mga ari-arian; at sa wakas, na kung mananatili silang matigas ang ulo ay gagawing mga alipin. Ang mga nasa mababang uri ay parurusahan ng habambuhay na pagpapatapon.

Hiniling din ang tulong ng mga himala. Kabilang sa iba pang mga kababalaghan, iniulat na, nang ang isang magsasaka na nakatakdang mag-araro ng kaniyang bukid sa Linggo ay nilinis ang kaniyang araro gamit ang isang pirasong bakal, ang bakal ay kumapit nang mahigpit sa kaniyang kamay; at sa loob ng dalawang taon ay dala-dala niya ito, 'sa kaniyang lubhang matinding sakit at kahihyan.' -Francis West, *Historical and Practical Discourse on the Lord's Day*, pahina 174.

Di naglaon, nagbigay ng mga tagubilin ang papa na sawayin ng kura paroko ang mga lumalabag sa pangilin ng Linggo at himukin silang magsimba at manalangin, baka magdala sila ng malaking kapahamakan sa kanilang sarili at sa kanilang mga kapitbahay. Iniharap ng isang konsilyong eklesyastiko ang pangangatwiran—yamang malawakan itong ginagamit, maging ng mga Protestante—na sapagkat may mga tinamaan ng kidlat habang nagpapagal sa araw ng Linggo, dapat na ito ang Sabat. "Malinaw," wika ng mga prelado, "kung gaano katindi

ang poot ng Diyos dahil sa kanilang pagpapabaya sa araw na ito.” Pagkatapos ay nanawagan na ang mga pari at mga ministro, ang mga hari at mga prinsipe, at ang lahat ng tapat na tao ay “gamitin ang kanilang buong pagsisikap at pag-iingat upang maibalik sa karangalan nito ang araw, at, sa ikararangal ng Kristiyanismo, ito’y mas debotong ipangilin sa darating na panahon.” —Thomas Morer, Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord's Day, pahina 271.

Yamang napatunayang hindi sapat ang mga dekreto ng mga konseho, ipinamanhik sa mga awtoridad na sekular na maglabas ng isang edikto na magdudulot ng sindak sa mga puso ng mga tao at pipilit sa kanila na umiwas sa paggawa sa araw ng Linggo. Sa isang sinodong ginanap sa Roma, ang lahat ng naunang pasya ay muling pinagtibay nang may higit na bigat at solemnidad. Isinanib din ang mga ito sa batas eklesiastiko at ipinatupad ng mga awtoridad sibil sa halos buong Kristiyanidad. (Tingnan si Heylyn, History of the Sabbath, pt. 2, ch. 5, sec. 7.)

Gayunman, ang kawalan ng awtoridad ng Kasulatan para sa pagpangingilin ng Linggo ay nagbunga ng hindi munting pagkabahala. Pinagdudahan ng mga tao ang karapatan ng kanilang mga tagapagturo na isantabi ang tahasang pahayag ni Jehova, “Ang ikapitong araw ay Sabbath ng Panginoon mong Diyos,” upang parangalan ang araw na inilaan sa Araw. Upang punan ang kakulangan ng patotoo ng Biblia, kailangan ang ibang mga kaparaanan. Isang masigasig na tagapagtaguyod ng Linggo, na humigit-kumulang sa katapusan ng ikalabindalawang siglo ay bumisita sa mga iglesia sa Inglatera, ay sinalungat ng mga tapat na saksi para sa katotohanan; at lubhang walang bunga ang kaniyang mga pagsisikap anupa’t nilisan niya ang bansa sa ilang panahon at naghanap ng anumang paraan upang maipatupad ang kaniyang mga aral. Nang siya’y bumalik, ang kakulangan ay napunan, at sa kaniyang mga kasunod na pagpapagal ay higit siyang nagtagumpay. May dala siyang isang balumbon na sinasabing buhat mismo sa Diyos, na naglalaman ng kinakailangang utos para sa pagpangingilin ng Linggo, kalakip ang mga kakila-kilabot na pagbabanta upang sindakin ang mga masuwayin. Ang mahalagang dokumentong ito—kasing-hamak na huwad gaya ng institusyong sinusupportahan nito—ay sinasabing nahulog mula sa langit at natagpuan sa Jerusalem, sa ibabaw ng dambana ni San Simeon, sa Golgota. Nguni’t sa katunayan, ang palasyong pontipikal sa Roma ang pinanggalingan nito. Ang mga pandaraya at mga palsipikasyon upang isulong ang kapangyarihan at kasaganaan ng iglesia ay sa lahat ng panahon itinuring ng herarkiyang papal na ayon sa batas.

Ipinagbawal ng balumbon ang paggawa mula sa ika-siyam na oras, alas-tres ng hapon, ng Sabado, hanggang sa pagsikat ng araw ng Lunes; at ipinahayag na ang awtoridad nito ay pinagtibay ng maraming himala. Iniulat na ang mga taong nagtrabaho lampas sa takdang oras ay tinamaan ng pagkaparalisa. Isang tagagiling na nagtangkang gilingin ang kanyang mais ay nakakita, sa halip na harina, ng rumaragasang agos ng dugo na lumabas, at ang gulong ng gilingan ay napatigil, sa kabila ng malakas na bugso ng tubig. Isang babae na naglagay ng masa sa pugon ay, nang ilabas ito, natagpuang hilaw, bagaman napakainit ng pugon. Isa pa, na naghanda ng masa para iluto sa ika-siyam na oras, ngunit nagpasiyang itabi ito hanggang Lunes, ay natagpuan kinabukasan na ito’y naging mga tinapay at naluto sa pamamagitan ng banal na kapangyarihan. Isang lalaki na nagluto ng tinapay pagkatapos ng ika-siyam na oras sa Sabado ay, nang ito’y kanyang biniyak kinabukasan ng umaga, natuklasang dugo ang lumabas

mula roon. Sa pamamagitan ng gayong mga walang-katwiran at mapamahiing kathang-isip ay pinagsikapan ng mga tagapagtaguyod ng Linggo na itatag ang kabanalan nito. (Tingnan si Roger de Hoveden, *Annals*, tomo 2, mga pahina 526-530.)

Sa Scotland, gaya rin ng sa England, natiyak ang higit na pagpapahalaga sa Linggo sa pamamagitan ng pagsasanib dito ng isang bahagi ng sinaunang Sabat. Subalit nagkakaiba-iba ang panahong kinakailangang panatilihin banal. Isang edikto ng hari ng Scotland ang nagtakda na ‘ang Sabado mula ikalabindalawa ng tanghali ay nararapat ituring na banal,’ at na walang sinuman, mula noon hanggang Lunes ng umaga, ay dapat magsagawa ng mga gawaing makamundo.—Morer, mga pahina 290, 291.

Ngunit sa kabila ng lahat ng pagsisikap na itatag ang kabanalan ng Linggo, ang mga papista mismo ay hayagang umamin sa banal na awtoridad ng Sabat at sa makataong pinagmulan ng institusyong pumalit dito. Noong ika-labing-anim na siglo, isang konsehong papal ang tahasang nagpahayag: “Alalahanin ng lahat ng Kristiyano na ang ikapitong araw ay itinalaga ng Diyos, at ito’y tinanggap at ipinangilin, hindi lamang ng mga Hudyo, kundi ng lahat ng iba pang nagpapanggap na sumasamba sa Diyos; bagaman kami na mga Kristiyano ay pinalitan ang kanilang Sabat at ginawang Araw ng Panginoon.” -Ibid., mga pahina 281, 282. Yaong mga nakikialam sa banal na kautusan ay hindi mangmang sa katangian ng kanilang gawain. Sinasadya nilang ilagay ang kanilang sarili sa itaas ng Diyos.

Isang matinkad na halimbawa ng patakaran ni Roma hinggil sa mga hindi sumasang-ayon sa kaniya ay makikita sa mahaba at madugong pag-uusig sa mga Waldenses, na ang ilan sa kanila ay nag-iingat ng Sabat. Ang iba naman ay nagdusa sa gayunding paraan dahil sa kanilang katapatan sa ikaapat na utos. Ang kasaysayan ng mga iglesya sa Etiyopiya at Abisinya ay may natatanging kabuluhan. Sa gitna ng kadiliman ng Madilim na Panahon, ang mga Kristiyano sa Gitnang Aprika ay nawaglit sa paningin at nalimutan ng sanlibutan, at sa loob ng maraming siglo ay tinamasa nila ang kalayaan sa pagsasagawa ng kanilang pananampalataya. Subalit sa wakas ay nabatid ni Roma ang kanilang pag-iral, at di naglaon, ang emperador ng Abisinya ay napahinuhod na kilalanin ang papa bilang Kahalili ni Cristo. Sumunod ang iba pang mga konsesyon.

Isang edikto ang ipinalabas na nagbabawal sa pagpangingilin ng Sabbath sa ilalim ng pinakamatitinding parusa. (Tingnan si Michael Geddes, *Church History of Ethiopia*, mga pahina 311, 312.) Ngunit ang paniniil ng Papa ay di-naglaon ay naging isang pamatok na lubhang nakasakit, anupat pinagpasyahan ng mga taga-Abisinya na basagin iyon mula sa kanilang mga leeg. Pagkaraan ng isang kakila-kilabot na pakikibaka, ipinatapon ang mga Romanista mula sa kanilang mga nasasakupan, at naipanumbalik ang sinaunang pananampalataya. Ang mga iglesia ay nagalak sa kanilang kalayaan, at kailanma’y hindi nila nalimutan ang aral na kanilang natutuhan hinggil sa panlilinlang, sa panatismo, at sa despotikong kapangyarihan ng Roma. Sa loob ng kanilang nakabukod na kaharian, nakuntento silang manatili, na hindi kilala ng nalalabi sa Kristiyanidad.

Ipinangilin ng mga iglesya sa Aprika ang Sabat, gaya ng pagkakapangilin dito ng Iglesyang Papal bago ang ganap nitong apostasya. Habang ipinangilin nila ang ikapitong araw bilang pagsunod sa utos ng Diyos, sila’y naghinto sa paggawa tuwing araw ng Linggo, alinsunod sa

kaugalian ng iglesia. Pagkamit ng Roma ng kataas-taasang kapangyarihan, niyurakan nito ang Sabat ng Diyos upang itanghal ang sarili nitong Sabat; ngunit ang mga iglesia sa Aprika, na halos isang libong taon na nanatiling nakatago, ay hindi nakibahagi sa apostasya na ito. Nang mapasailalim sila sa pamamayani ng Roma, napilitang isaisantabi ang tunay at itanghal ang huwad na Sabat; subalit pagdaka, nang mabawi nila ang kanilang kasarinlan, nagbalik sila sa pagsunod sa ikaapat na utos.

Ang mga tala ng nakaraan ay maliwanag na ibinubunyag ang pagkapoot ng Roma laban sa tunay na Sabbath at sa mga tagapagtanggol nito, at ang mga paraang kaniyang ginagamit upang parangalan ang institusyong kaniyang nilikha. Itinuturo ng salita ng Diyos na ang mga tagpong ito ay mauulit kapag ang mga Romano Katoliko at mga Protestante ay magkakaisa para sa pagdakila ng Linggo.

Ang propesiya sa Apocalipsis 13 ay nagpapahayag na ang kapangyarihang kinakatawan ng hayop na may mga sungay na gaya ng sa kordero ay gagawin niyang “ang lupa at ang mga naninirahan doon” ay sumamba sa kapapahan—na doon ay sinasagisag ng hayop na “gaya ng leopardo.” Ang hayop na may dalawang sungay ay magsasabi rin “sa mga naninirahan sa lupa, na sila’y gumawa ng isang larawan ng hayop;” at, bukod dito, uutusan nito ang lahat, “maliit at dakila, mayaman at dukha, laya at alipin,” na tanggapin ang tanda ng hayop. Apocalipsis 13:11-16. Naipakita na ang Estados Unidos ang kapangyarihang kinakatawan ng hayop na may mga sungay na gaya ng sa kordero, at na matutupad ang propesiyang ito kapag ipatutupad ng Estados Unidos ang pangilin ng Linggo, na inaangkin ng Roma bilang natatanging pagkilala sa kaniyang pamamayani. Ngunit sa pagpupugay na ito sa kapapahan, ang Estados Unidos ay hindi magiging nag-iisa. Ang impluwensiya ng Roma sa mga bansang minsang kumilala sa kaniyang pamamahala ay malayo pa sa pagkakawasak. At ipinahuhula ng propesiya ang panunumbalik ng kaniyang kapangyarihan. “Nakita ko ang isa sa kaniyang mga ulo na waring nasugatan hanggang sa ikamamatay; at ang kaniyang sugat na nakamamatay ay gumaling: at ang buong sanlibutan ay nanggilalas at sumunod sa hayop.” Talata 3. Ang pagdulot ng sugat na nakamamatay ay tumutukoy sa pagbagsak ng kapapahan noong 1798. Pagkatapos nito, sabi ng propeta, “ang kaniyang sugat na nakamamatay ay gumaling: at ang buong sanlibutan ay nanggilalas at sumunod sa hayop.” Maliwanag na sinasabi ni Pablo na ang “tao ng kasalanan” ay magpapatuloy hanggang sa ikalawang pagparito. 2 Tesalonica 2:3-8. Hanggang sa mismong wakas ng panahon ay isusulong niya ang gawaing pandaraya. At ang tagakita ay nagpahayag, tumutukoy din sa kapapahan: “Sasamba sa kaniya ang lahat ng nananahan sa lupa, na ang mga pangalan ay hindi nakasulat sa aklat ng buhay.” Apocalipsis 13:8. Sa kapwa Lumang Mundo at Bagong Mundo, tatanggap ang kapapahan ng pagpupugay sa karangalang ibinibigay sa institusyong Linggo, na nakasalig lamang sa kapangyarihan ng Simbahang Romano.

Mula pa noong kalagitnaan ng ika-labinsiyam na siglo, ipinahayag ng mga mag-aaral ng propesiya sa Estados Unidos ang patotoong ito sa sanlibutan. Sa mga pangyayaring kasalukuyang nagaganap ay nakikita ang mabilis na pagsulong tungo sa katuparan ng hulang iyon. Sa mga tagapagturong Protestante ay may gayunding pag-aangkin ng banal na awtoridad para sa pagpangilin ng Linggo, at gayunding kakulangan ng patunay mula sa Kasulatan, gaya ng sa mga pinuno ng kapapahan na kumatha ng mga himala upang magsilbing kahalili ng isang utos mula sa Diyos. Ang pahayag na ang mga kahatulan ng Diyos ay ipinapataw sa mga

tao dahil sa kanilang paglabag sa Sabat ng Linggo ay uulitin; sa katunayan, ito'y nagsisimula nang iginigiit. At ang isang kilusan upang ipatupad ang pagpapangilin ng Linggo ay mabilis na lumalaganap.

Kahangahanga sa kaniyang katalinuhan at katusuhan ang Simbahang Romano. Nababasa niya ang mangyayari. Nag-aantabay siya, sapagkat nakikita niyang ang mga iglesiang Protestante ay nagbibigay sa kaniya ng pagpupugay sa kanilang pagtanggap sa huwad na Sabat at sila'y naghahanda na ipatupad ito sa pamamagitan ng mismong mga paraang ginamit niya noong mga panahong nagdaan. Yaong mga tumatanggi sa liwanag ng katotohanan ay hihingi pa rin ng tulong sa kapangyarihang ito na nagpapakilala sa sarili bilang di-nagkakamali, upang itanghal ang isang institusyong nagmula sa kaniya. Hindi mahirap ipalagay kung gaano siya kadalang sasaklolo sa mga Protestante sa gawaing ito. Sino pa ang higit na nakauunawa kaysa sa mga pinuno ng kapapahan kung paano pakitunguhan ang mga masuwayin sa iglesia?

Ang Iglesyang Romano Katoliko, kasama ang lahat ng mga sangay nito sa buong daigdig, ay bumubuo ng isang napakalawak na organisasyon na nasa ilalim ng pamamahala ng luklukan ng Papa at idinisenyo upang paglingkuran ang mga interes nito. Ang milyun-milyon nitong mga kaanib, sa bawat bansa sa balat ng lupa, ay tinuturuan na ariin ang kanilang sarili bilang nakabigkis sa katapatan sa Papa. Anuman ang kanilang nasyonalidad o pamahalaan, dapat nilang ariin ang awtoridad ng iglesia bilang nakahihigit sa lahat ng iba pa. Bagaman maaari silang manumpa ng katapatan sa estado, gayon ma'y sa likod nito ay naroroon ang panatang pagtalima sa Roma, na nagpapawalang-bisa sa bawat pangakong sumasalungat sa kaniyang mga interes.

Nagpapatotoo ang kasaysayan sa kaniyang matuso at matiyagang mga pagsisikap na maisingit ang sarili sa mga usapin ng mga bansa; at, pagkaraang magkamit ng tuntungan, higit pang isulong ang sarili niyang mga layunin, maging sa ikapapahamak ng mga prinsipeng at ng bayan. Noong taóng 1204, pinasumpa ni Papa Innocent III si Peter II, hari ng Arragon, ng sumusunod na pambihirang panunumpa: 'Ako, si Peter, hari ng mga taga-Arragon, ay ipinahahayag at ipinangangakong maging magpakailanmang tapat at masunurin sa aking panginoon, si Papa Innocent, sa kaniyang mga kahaliling Katoliko, at sa Iglesiang Romano, at buong katapatang pananatilihin ang aking kaharian na masunurin sa kaniya, sa pagtatanggol sa pananampalatayang Katoliko, at sa pag-uusig sa heretikong kasamaan.'—John Dowling, *The History of Romanism*, b. 5, ch. 6, sec.

55. Ito ay kaayon ng mga pag-aangkin hinggil sa kapangyarihan ng Pontifice Romano “na ipinahihintulot ng batas sa kaniya ang pagpapatalsik sa mga emperador” at “na maaari niyang kalagan ang mga nasasakupan mula sa kanilang pananagutan ng katapatan sa mga pinunong di-matuwid.”—Mosheim, b. 3, cent. 11, pt. 2, ch. 2, sec. 9, note 17.

At alalahanin, ipinagmamalaki ng Roma na siya'y hindi kailanman nagbabago. Ang mga simulain nina Gregorio VII at Inocencio III ay siya pa ring mga simulain ng Simbahang Romano Katolika. At kung taglay lamang niya ang kapangyarihan, isasagawa niya ang mga ito ngayon na may gayunding sigasig gaya noong mga nagdaang siglo. Kaunti lamang ang nalalaman ng mga Protestante tungkol sa kanilang ginagawa kapag iminungkahi nilang tanggapin ang tulong ng Roma sa gawaing pagdadakila sa araw ng Linggo. Samantalang

nakatuon sila sa katuparan ng kanilang layunin, ang Roma ay naglalayong muling itatag ang kanyang kapangyarihan, mabawi ang kanyang nawalang pangingibabaw. Kung maitatag sa Estados Unidos ang simulain na maaaring gamitin o kontrolin ng iglesia ang kapangyarihan ng estado; na ang mga relihiyosong pagsasagawa ay maaaring ipatupad sa pamamagitan ng mga sekular na batas; sa madaling sabi, na ang awtoridad ng iglesia at estado ang maghahari sa budhi, ang pagtatagumpay ng Roma sa bansang ito ay tiyak.

Nagbigay-babala na ang salita ng Diyos tungkol sa nalalapit na panganib; kung ito'y hindi papansinin, malalaman lamang ng mundong Protestante kung ano talaga ang mga layunin ng Roma kapag huli na upang makaligtas sa patibong. Tahimik siyang lumalakas sa kapangyarihan. Ang kaniyang mga doktrina ay nagpapairal ng impluwensiya sa mga bulwagang lehislatibo, sa mga iglesia, at sa mga puso ng mga tao. Itinatayo niya ang kaniyang matatayog at napakalalaking mga estruktura, na sa mga lihim na sulok ng mga ito ay uulitin ang dati niyang mga pag-uusig. Palihim at nang hindi pinaghihinalaan, pinatitibay niya ang kaniyang mga puwersa upang isulong ang sarili niyang mga layon sa pagdating ng panahon na siya'y sasalakay. Ang ninanasa lamang niya ay posisyong may kalamangan, at ito'y ibinibigay na sa kaniya. Di maglalaon ay makikita at madarama natin kung ano ang layunin ng elementong Romano. Sinumang sumampalataya at tumalima sa salita ng Diyos ay dahil dito ay maaalipusta at uusigin. *The Great Controversy*, 563-581.